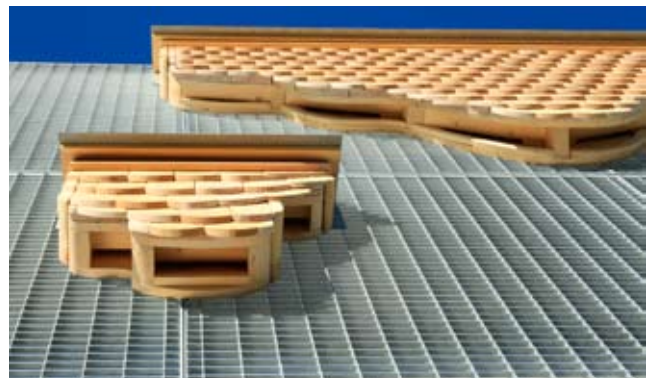

Våra vilda grannar

Offentlig gestaltning av Ulrika Jansson på förskolan Temmelburken 2 i Annedal, uppdrag från Stockholm Konst för Sisab, 2013

Våra vilda grannar är ett skulpturalt offentligt konstverk ute på fasaden till den nya svanenmärkta förskolan i stadsdelen Annedal. I verket uppmärksammas närområdets ”osynliga” invånare i form av fladdermöss. Annedal är ett område med industriell historia som en tid innan uppbyggnaden av den nya stadsdelen var oanvänd restmark, där växter, djur och människor utanför samhället kunde hitta en fristad. När städer förtätas och nya stadsdelar utvecklas försvinner habitat för biologisk mångfald. Detta sker både genom att grönområden bebyggs och genom att nybyggd arkitektur inte erbjuder bostäder åt djur. I äldre hus fanns ofta håligheter och skrymslen där fåglar, insekter och fladdermöss kunde bosätta sig. I många andra länder är fladdermöss oumbärliga för att pollinera grödor och i Sverige kan en fladdermus äta upp till 2000 myggor per natt. Men många fladdermussarter är utrotningshotade i Sverige och bostadsbristen akut. Skulpturerna härmnar egenskaper och material från äldre hus och de är gjorda av FSC märkt svenskt trä och täckta med traditionella takspån av furu. Skulpturerna är ytbehandlade med det helt miljövänliga kiselmedlet Sioo som bildar fasta kiselstrukturer i träet och skyddar det mot röta. Inuti är det en perfekt miljö för fladdermöss att vistas. Skulpturerna annekterar och kontrasterar den nybyggda förskolans estetik och material och är ett praktiskt fungerande exempel på hur bostäder för biologisk mångfald skulle kunna integreras även i nybyggd arkitektur.

Epifyter (av grekiska epi, 'på', och phyton, 'växt') är växter som lever utanpå andra växter utan att ta näring eller vatten från dem. På samma sätt hänger konstverken i form av fladdermusbon på gallerburrarna utan att vara beroende av någon näringstillförelse eller tillsyn. I sitt formspråk påminner de om ett stiliserat snöhäng över ett tak som långsamt droppar ner. På samma sätt som fladdermössen hänger upp och ned i sina bon upplevs spåntaket hänga sig fast högst upp på gallret. Det upprepade mönstret och de rektangulära stavspånen skapar ett rutnät som stämmer överens med gallrets rektangulära hål. Spånen är mjukt rundade nertill och bryter av mot gallrets hårda karaktär och öppnar upp det. Träets levande och differentierade varma färgskala skapar liv i det sterila gallret.

Skulpturerna på burarna är fysiskt onåbara och eftersom fladdermöss bara visar sig på nätterna kan konstverket upplevas som mystiskt och ogreppbart för förskolebarnen. Ett litet tak täckt med spån i samma stil som skulpturerna hänger ut från sidan av den östra gallerburen och där under kan barnen sitta och leka på en bred bänk. Under taket sitter några närbilder av fladdermöss monterade som barnen kan titta på och inspireras till lek. De kan titta upp på fladdermusbona och fundera på vad fladdermössen gör där inne och själva fantisera att de är fladdermöss i sitt eget "bo" under taket. Inne på förskolan finns fler närbilder på fladdermöss uppsatta i ett lekutrymme under en trappa för att barnen ska uppmärksamma och få en närmare relation till sina vilda grannar. Eftersom fladdermöss nästan aldrig syns och då endast flyktigt, får barnen på förskolan på detta sett en chans att uppleva dem i närbild.

Förskolepersonalen och barnen uppmuntras att arbeta för att försöka få fladdermössen att flytta in i bona genom att under sommarhalvåret odla vissa typer av växter i pallkragar på förskolgården. De växter som planteras ska vara blommor som doftar på nätterna för att dra till sig insekter den tid då fladdermössen är ute och jagar. Den pedagogiska aspekten av djur och växter i staden är viktig och insikten om att vi är en del av ett större ekologiskt sammanhang börjar ofta genom en nära relation till naturen där vi bor. Allt fler barn växer upp i staden och omtanken om naturen och ett ekologiskt tänkande som förut funnits, riskerar att minska. Om barnen får ta aktiv del i naturen så ökar förståelsen för ekologiska sammanhang och miljöengagemang.

Nedanför skulpturerna vid entrén ut mot gatan, finns en informationsskylt om verket och om fladdermöss som även förbipasserande kan ta del av. Där finns information om hur alla kan skapa en gynnsam miljö för fladdermöss bl.a. genom att sätta upp fladdermusholkar, odla fladdermössens favoritblommor och att minska utebelysningen. Fladdermöss har specifika preferenser och om en stadsdel planeras utifrån deras behov gynnas även annan biologisk mångfald i stadsrummet. På en sådan grön plats trivs även människor och platsen blir ekologiskt hållbar i många olika avseenden. Varför sätta människorna i främsta rummet när fladdermöss är de perfekta stadsplanerarna!